

Іван Мищак,
старш. наук. співроб. відділу формування інформаційних ресурсів
Фонду Президентів України,
д-р істор. наук, проф.

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ІНТЕРНЕТ-МЕДІА
(аналітичний огляд закордонної преси про події в Україні за 1–31 жовтня 2024 року)

Опубліковано: Мищак І.М. Війна росії проти України: аналіз інтернет-медіа (аналітичний огляд зарубіжної преси про події в Україні за 1–31 жовтня 2024 року) // Україна у відгуках зарубіжної преси. 2024. Вип. 10 (188). С. 6–24.

В огляді публікацій інтернет-медіа за жовтень 2024 року було проаналізовано 36 інтернет-версій медіаресурсів 18 країн світу. Найбільшу активність у висвітленні української тематики проявили інтернет-видання Великої Британії, Угорщини та Франції (по 11 %), Іспанії (10 %), США, Німеччини та Швеції (по 6 %), Естонії, Японії, Латвії, Чехії, Словаччини, Італії та Бельгії (по 5 %), Польщі (4 %) (*див. діаграму 1*).

Серед закордонних медіа найбільшу кількість публікацій на українську тематику опублікували: французька газета «Le Monde» (7,39 %), британська «The Guardian», угорська «Nepszava» та іспанська «ABC» (по 5,54 %), британська «The Independent» та американська «New York Post» (по 4,85 %), угорська «Portfolio» (4,62 %), естонська газета «Postimees», бельгійський журнал «POLITICO» та іспанська газета «El Mundo» (по 3,46 %) (*див. діаграми 2, 3*).

Британські видання «The Guardian» та «The Independent» інформують читачів про План перемоги України Президента В. Зеленського. Журналіст «The Independent» Е. Грегорі нагадує, що Президент України презентував цей план 17 жовтня у Брюсселі – спочатку лідерам Євросоюзу, а потім міністрам оборони країн НАТО. Оглядач зазначає, що план складається з п'яти пунктів. Основою плану, за словами кореспондентки «The Guardian» Е. Грем-Харрісон, є запрошення вступити до НАТО. Разом із тим у британських медіа зауважують, що План перемоги України ще не має одностайної підтримки серед європейських лідерів. Інтернет-медіа Великої Британії пишуть про численні атаки російських військ на мирні міста України. Низка статей описує удари ракет і безпілотників по Києву, Харкову, Херсону та інших містах України. Відзначено, що такі удари вбивають і ранили цивільних мешканців, нищать освітні та культурні об'єкти. Як приклад газета «The Guardian» інформує про російський обстріл будівлі Держпрому в Харкові, внесеної до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Жителі Харкова описали російський напад на історичну будівлю Держпрому як «чистий жах» та акт навмисного культурного вандалізму проти символу українського спротиву. Видання наводить слова міського голови Харкова І. Терехова, який назвав Держпром архітектурним скарбом всієї України, підкресливши, що споруда пережила Другу світову війну. З огляду на ці терористичні акти британська влада розмірковує, як посилити спроможності України щодо відсічі агресору. Політичний кореспондент «The Independent» А. Мітчелл повідомляє, що у Великій Британії обговорюються плани відправити

невеликі групи британських військових інструкторів до України. Там вони допоможуть забезпечити базову підготовку українських новобранців. За словами джерел видання, таке рішення британців дало б змогу вирішити деякі логістичні проблеми, пов'язані з відправкою українських військових на британські бази для проходження підготовки, а також заощадити кошти. Крім того, перенесення навчань в Україну означатиме розгортання військової інфраструктури НАТО на території України та може стати потужним фактором стримування росіян. Також «The Guardian» пише про надання урядом Великої Британії додаткового кредиту в розмірі 2,26 мільярда фунтів стерлінгів (приблизно 2,73 млрд доларів США) для України, щоб підтримати її оборону проти російської агресії. Цей кредит є частиною загальної програми країн G7, що передбачає виділення \$50 мільярдів для військових та економічних потреб України. Значну увагу британські журналісти приділяють питанням вивезення росіянами українських дітей з окупованих територій до росії. Протидії цій злочинній діяльності присвячені заходи української влади та українців в усьому світі. Їм уже вдалося привернути увагу світової спільноти й залучитися підтримкою політиків та впливових осіб багатьох країн. Так, журналіст «The Guardian» Д. Сміт пише про відкриття в Нью-Йорку мистецької інсталяції «Порожні ліжка» (Empty Beds) – 30-метрового муралу зі світлинами порожніх дитячих ліжок. Кожна світлина розповідає реальну історію однієї української дитини, за якою стоять ще тисячі, яких росія незаконно депортувала й продовжує робити це кожного дня. Мурал був створений фотографом та художником із Брукліна Ф. Белером та організацією Bird of Light Ukraine у рамках ініціативи Bring Kids Back UA та за участі Save Ukraine й Української мережі за права дитини. Репортер із закордонних справ «The Independent» Т. Уотлінг зауважує, що російські війська використовують нелегальні термінали Starlink, щоби значно підвищити свої бойові можливості на полі бою, незважаючи на санкції США. Автор відзначає, що зусилля Києва та Вашингтона щодо запобігання нецільовому використанню Starlink російськими військами зіткнулися зі значними проблемами. Натомість нелегальні термінали Starlink дають змогу росіянам використовувати супутниковий інтернет для поліпшення координації під час штурмів, здійснювати більше вильотів безпілотників й атакувати українські війська точним артилерійським вогнем. Своєю чергою британські журналісти відзначають успішні атаки українських безпілотників по російських аеродромах, складах боєприпасів і пального. Ці дії розглядаються як один з ефективних способів обмеження можливостей російських військ використовувати винищувачі з керованими бомбами для ударів по українських містах. У цьому контексті аналізуються також українські засоби електронної протидії російським безпілотникам. Так, кореспондентка «The Independent» С. Мішра повідомляє, що російські військово-повітряні сили були змушені збити одну з найновіших і найсучасніших моделей ударного безпілотника «Мисливець», який вийшов з ладу, можливо, через українські електронні перешкоди. Щоб не допустити його потрапляння до рук українців російський Су-57 збив безпілотник у повітрі, а за місцем аварії незабаром було випущено ракету «Іскандер», намагаючись знищити уламки, що залишилися. Як зазначає кореспондентка, ця втрата – серйозний удар по російській програмі

безпілотників. «The Guardian» цитує керівника уряду Сполученого Королівства К. Стармера, який заявив, що путін спровокував скорочення поставок їжі до Сектору Гази. Прем'єр звинуватив путіна у заграванні зі світовою продовольчою безпекою після того, як британська розвідка надала звіт про збільшення атак росіян на українські чорноморські порти та судна, які з них виходили. За інформацією видання, у період з 5 до 14 жовтня 2024 року чотири торговельних кораблі були обстріляні російськими військами. К. Стармер вважає, що путін нищить продовольство для того, щоб схилити Київ до капітуляції.

Угорські видання «Portfolio» та «Nepszava» відстежують тенденції й геополітичну ситуацію, пов'язану з війною в Україні. Особливий інтерес викликає підтримка України її союзниками та реакція росії на таку підтримку, а також зовнішні ініціативи щодо проведення мирних переговорів між росією й Україною. У статті для «Nepszava» Д. Харшаньї повідомляє, що на саміті в Дубровнику 12 південно-східноєвропейських країн висловили підтримку Україні, зокрема її прагненню вступити до НАТО. Автор зауважує, що Президент України В. Зеленський відзначив важливість підписання «дубровницької декларації», яка підтверджує підтримку суверенітету й територіальної цілісності України та її євроінтеграційних зусиль. На сторінках «Portfolio» йдеться про те, що на зустрічі міністрів закордонних справ ЄС у Люксембурзі обговорюватимуть низку важливих питань, включно з підтримкою України, яку блокує Угорщина, а також санкції проти Ірану. За інформацією видання, пропонується, щоб країни ЄС здійснювали добровільні внески для уникнення угорського вето. Своєю чергою дописувач «Nepszava» І. Форгач зазначає, що прем'єр-міністр Угорщини В. Орбан отримав серйозну критику з боку Європейської народної партії, яка закликала його до відставки. Такий заклик автор пов'язує з тим, що, обговорюючи російсько-українську війну, В. Орбан заявив, що ЄС має підтримувати зв'язки з обома сторонами конфлікту та шукати мирне врегулювання. Оглядач «Nepszava» Р. Фрісс аналізує заяву міністра закордонних справ росії лаврова на Генеральній асамблеї ООН, де він звинувачує США і Велику Британію у провокуванні конфлікту з росією та підтримці України, яку називає «нелегітимним неонацистським режимом». Автор зазначає, що риторика росії відображає імперське мислення та намагання виправдати агресію. Загалом угорські журналісти схильні вважати, що росія готується до довготривалої війни. На підтвердження цієї тези оглядач «Nepszava» А. Керекеш зазначає, що росія планує збільшити свої військові витрати на 25 %. Зазначено, що військові витрати разом із витратами на «національну безпеку» складатимуть близько 40 % від бюджету рф. Автор також згадує, що російські соціальні витрати значно скорочуються на користь військових, що особливо помітно на тлі зростання інфляції та економічних труднощів, які загострилися через війну. У контексті готовності до тривалої війни Г. Кірея-Гала аналізує для «Portfolio» запаси російських ракетних систем. За його словами, з 1436 систем РСЗВ перед війною наразі залишилося лише 339, зокрема тільки 16 % БМ-21 Град і 43 % БМ-27 Ураган. Ці цифри свідчать про серйозні втрати росії. Проте, як зазначає аналітик, хоча запаси скорочуються, російська армія змогла збільшити свою присутність на полі бою, що свідчить про потенційні резерви та можливості відновлення. У

статті також зазначено, що Україні може знадобитися кілька років для нейтралізації ракетної загрози з боку росії. Багато уваги угорські журналісти приділяють ключовим подіям на російсько-українському фронті. Обидва видання відреагували на вихід української армії з Вугледара. У статті для «Nepszava» Д. Харшаньї аргументує рішення українського командування вивести війська з Вугледара загрозою оточення. Автор нагадує, що це місто було ключовим оборонним пунктом на південному фронті Донецької області, і його втрата значно змінює лінію фронту. Д. Харшаньї акцентує увагу на тому, що росіяни змогли поповнити свої резерви завдяки підтримці з боку Ірану, Північної Кореї та Китаю, натомість серед причин поразки українських сил у Вугледарі називає брак боєприпасів і військової підтримки союзниками. Зі свого боку, автор статті в «Portfolio» Д. Гусак стверджує, що вивід українських військ з Вугледара дав змогу ЗСУ зосередити ресурси на інших напрямках, зокрема в Харківській та Запорізькій областях.

Французькі видання «Le Monde» та «L'Obs» обговорюють деталі Плану перемоги України Президента В. Зеленського. Кореспондент «Le Monde» Т. д'Істрія повідомляє, що План передбачає офіційну пропозицію приєднатися до НАТО та дозвіл на використання ракет дальньої дії на території росії. Автор стверджує, що План отримав неоднозначну оцінку з боку союзників Києва, водночас цитує В. Зеленського, який зазначив, що якщо План буде реалізовано, війна може мати «справедливий і швидкий кінець» у 2025 році, підкресливши, що росія повинна програти цю війну і не може бути мови про замороження фронту або обмін територією України. Автори статті в «Le Monde» Х. Хурман й Е. Венсан зазначають, що НАТО занепокоєне слабкістю європейської оборони на тлі загрози з боку росії. У цьому контексті повідомляється, що президент Франції Е. Макрон відвідав тренувальний табір, де 2500 українських військових проходять навчання разом із французькими солдатами, готуючись використовувати зброю, яку вони отримають для бойових дій в Україні. Автори статті підкреслюють, що НАТО також значно підвищило вимоги до союзників, прагнучи збільшити кількість бойових бригад через загострення безпекової ситуації, викликані агресією росії. На противагу цьому наводяться дані про перекидання північнокорейських військових до росії для участі у війні проти України. Журналіст «Le Monde» Ф. Понс констатує, що присутність північнокорейських військ у росії узаконила ратифікація державною думою рф стратегічного партнерства між москвою та пхеньяном. В іншій статті видання оглядач Ф. Вінсент повідомляє, що НАТО і США підтвердили факт розміщення північнокорейських військ у росії, чим викликали занепокоєння щодо ескалації війни в Україні. Натомість Ф. Вінсент зауважує, що у відповідь Південна Корея розглядає можливість посилення військової підтримки України, включаючи відправку розвідників для моніторингу дій північнокорейських військових. Дописувачка журналу «L'Obs» М. Ландаз також зазначає, що північнокорейські війська на російських базах вже підтверджені розвідкою НАТО. Водночас вона наводить думку спеціаліста з геополітики Ж.-С. Монгреньє, який переконаний, що ця підтримка росії не змінить ситуацію на фронті. Французькі репортери часто роблять статті на історіях окремих осіб, як військових, так і цивільних, які

описують власні переживання від бойових дій, російської окупації тощо. Нерідко такі історії порівнюються з переживаннями й емоціями тих людей, які виїхали до інших держав. Таким чином автори намагаються привернути увагу своїх читачів до жорстокостей, які приносить війна, та того, як вона руйнує долі простих людей. Так, Ж. Фоллор на сторінках «Le Monde» розповідає про українців, які втекли з окупованих територій, і їхній шлях до свободи. Автор зазначає, що російська влада застосовує жорсткий контроль, дозволяючи виїзд лише обмеженій кількості цивільних і стягуючи плату за дозвіл виїхати, намагаючись при цьому швидше «русифікувати» захоплені регіони. Французькі журналісти відзначають складну демографічну ситуацію в Україні. У статті «Le Monde» з посиланням на ООН зазначено, що населення України скоротилося на 8 мільйонів з моменту повномасштабного вторгнення росії в лютому 2022 року через зниження народжуваності та масовий відтік населення. Директорка регіонального офісу Фонду ООН з питань народонаселення Ф. Бауер повідомила, що до кінця 2024 року населення України становитиме близько 35 мільйонів, порівняно з 43 мільйонами у 2022 році, а рівень народжуваності в Україні нині є одним із найнижчих у світі – близько однієї дитини на жінку.

Аналіз співвідношення сфер огляду української проблематики у закордонних інтернет-виданнях упродовж жовтня 2024 року засвідчив, що оглядачами більш активно оцінювалися роль і місце нашої держави у світовій політиці (70 %). Безпосередньо російському вторгненню в Україну в оглядах закордонних медіа приділено значно менше уваги (30 %) (див. діаграми 4, 5).

Російське вторгнення в Україну в закордонних інтернет-медіа за структурою висвітлених питань виглядає так: прогнози та коментарі щодо ситуації на фронті – 17 %, діяльність української влади – 16 %, військові дії ЗСУ, ТРО, партизанів – 14 %, соціально-культурне життя українського суспільства – 12 %, обстріли території України російською армією – 10 %, портрети українського спротиву; воєнні злочини росії в Україні – по 6 % (див. діаграму 6).

Російське вторгнення в Україну найчастіше висвітлювалося: французькою газетою «Le Monde» (13,95 %), іспанськими «ABC» (12,40 %) та «El Mundo» (8,53 %), британською «The Guardian» та угорською «Portfolio» (по 5,43 %), американською «New York Post», британською «The Independent» та німецьким журналом «Focus» (по 4,65 %), угорською газетою «Nepszava» та французьким журналом «L'Obs» (по 3,88 %) (див. діаграму 7).

Упродовж жовтня 2024 року прогнози та коментарі щодо ситуації на фронті продовжували залишатися головною темою обговорення в закордонних інтернет-медіа.

Оглядач бельгійського «POLITICO» П. Маклірі пише, що росія платить тілами за землю в Україні, і кінця цьому не видно. Він визнає, що за останні тижні росія досягла повільних, але стабільних успіхів проти України, але дорогою ціною. Автор називає цей місяць найкривавішим у майже трирічній війні. За його даними, втрати внаслідок наступальних дій на Донбасі збільшили загальну кількість загиблих і поранених у росії до понад 600 000 осіб. Схожий матеріал вийшов і в нідерландській «Algemeen Dagblad». За інформацією видання, російські збройні сили зазнають великих втрат на полі бою, але путін і його

послідовники продовжують невпинні атаки. На думку аналітиків, велика кількість втрат серед російських військ пов'язана з тактикою піхоти. Але військові експерти вважають, що росія продовжить тиснути та судорожно шукати слабкі місця в українській обороні. З цією тезою погоджується журналіст латвійської «Neatkarīgā Rīta Avīze» І. Лієпіньш. Він пише про те, що росія продовжує зосереджуватися на Донбасі та на масованих обстрілах території України – єдиний, на думку автора, вид війни, в якому росія справді знає, як досягти успіху лише завдяки своїй кількості та ресурсам. На жаль, вважає він, для українців, навіть при всій доступній підтримці Заходу, саме цей тип війни є тим, у якому захисники країни ніколи не здобудуть верх над росіянами. Досить песимістичний прогноз висловлює експерт зі стратегічних комунікацій, член естонського Рійгікогу П. Талі. Його коментар, який наводить естонське видання «Postimees», полягає в тому, що росіяни повернули ініціативу на фронті і, ймовірно, візьмуть і місто Торецьк, а також під загрозою Покровський транспортний вузол. На жаль, каже П. Талі, не схоже, що українці зможуть зупинити цей тиск з боку росіян, хороших новин немає. За словами експерта, росіяни сподіваються, що завдяки певному вакууму влади внаслідок президентських виборів у США вони зможуть змусити українців до миру за умови, що те, що в їхніх руках, належить їм. Низка коментарів закордонних видань пов'язана із втратою Україною Вугледара, який тривалий час розглядався як важлива українська фортеця та перепона на шляху російського наступу. Як пише репортер американської «New York Post» С. Яноскі, ще рік тому втрата Вугледара означала б важкий удар для української армії, який змушував її змінювати оборонну конфігурацію як на східному, так і на південному фронтах. Але тепер, на думку аналітиків, захоплення росією Вугледара навряд чи кардинально змінить перебіг наступальних операцій у західній частині Донецької області – здебільшого тому, що місто не є особливо важливим логістичним вузлом Сил оборони України. Іншої точки зору дотримується військовий експерт німецького журналу «Focus» Р. Тіле. Він стверджує, що падіння Вугледара є серйозним ударом для України, тому що з Вугледара російські війська можуть просуватися вглиб українського тилу. Втрата Вугледара, за його словами, означає, що Україні тепер доведеться боротися ще завзятіше, щоб зупинити росію від просування далі на захід. Журналіст латвійського видання «Diena» Ю. Тихонов пише, що залишення міста Вугледар підкреслює проблеми, з якими стикаються українські захисники. Свої слова він підкріплює думками військових аналітиків, які відзначають, що взяття Вугледара продемонструвало нову тактику росіян для ведення бойових дій на Донбасі, – застосування облоги населеного пункту з флангів, що супроводжується масованими артилерійськими обстрілами та запуском керованих авіаційних бомб. За словами Ю. Тихонова, втрата Вугледара також посилила голоси тих, хто сумнівається в доцільності вторгнення українських військ у Курську область росії. Військовий аналітик чеського видання «Aktuálně.cz», який обіймав посаду офіцера української армії, свідчить, що Україна зараз програє війну. І майбутня тенденція, на його переконання, виглядає несприятливою, якщо не буде вжито рішучих заходів. За словами аналітика, навіть якби росія зупинила наступ і

перейшла до оборони, українцям не вистачило б зараз засобів повернути втрачену з 2022 року територію. На думку експерта, результат конфлікту може вплинути не лише на Європу. Якщо росія збереже окуповані території, вона порушить один із фундаментальних принципів безпеки Європи: кордони не можуть бути перекроєні шляхом вторгнення.

Діяльність української влади опинилася на другому місці топ-тем закордонних інтернет-медіа.

Естонський експерт з безпеки Р. Сакс, слова якого наводить «Eesti Päevaleht», пише про «європейське турне» Президента України В. Зеленського, де Глава Української держави активно агітує за свій План перемоги. Як стверджує автор, Президент України намагається переконати союзників, що за достатньої військової підтримки можна виграти війну у 2025 році. Аналіз турне В. Зеленського країнами Європи робить також німецька газета «Frankfurter Allgemeine». Видання оцінює його загалом успішно, констатує, що Президент України за результатами візитів пообіцяв співвітчизникам подальшу міжнародну підтримку війни проти росії. У своєму виступі він, зокрема, подякував Німеччині за надану військову допомогу. За словами В. Зеленського, Німеччина, безсумнівно, є лідером у підтримці України. Натомість інше німецьке видання – журнал «Focus» – досить стримано коментує План перемоги України В. Зеленського, ключовим пунктом якого є приєднання України до НАТО. Журналісти стверджують, що українське керівництво вперше серйозно розглядає можливість компромісу з росією. Однак наголошується, що вступ України до НАТО може суттєво ускладнити бажання росії вести переговори. Німецькі експерти також вважають, що приєднання України до Альянсу поки малоймовірно, бо НАТО «не візьме на себе зобов'язання захищати Україну в умовах війни». Латвійська журналістка А. Маргевич на шпальтах «Diena» висловлює думку, що «мирний план» Президента України В. Зеленського – це скоріше ультиматум, звинувачення Заходу, більше схожий на декларативне повідомлення, ніж на реальний план. Експерт К. Даукшта погоджується з журналісткою, але зауважує, що цей «декларативний план» не спрямований на якусь негайну реалізацію, а в його суті – заклик до Заходу подумати, що робити з Україною, бо все, що обговорювалося досі, не забезпечить перемоги. Іспанська «El Mundo» у редакційній статті наводить попередження України лідерам Заходу про зростаючу участь Північної Кореї у війні та заклик своїх партнерів за кордоном діяти рішучіше. Зокрема, Президент України В. Зеленський наголосив на необхідності посилення підтримки України на тлі розширення російської «злочинної коаліції», до якої входять Іран і Північна Корея, окремо виділивши співпрацю росії з Китаєм. Журналіст латвійської «Neatkarīgā Rīta Avīze» І. Лієпіньш рефлексує на зміни в українському політикумі, зокрема перестановки в Уряді. За його словами, змінилася третина уряду, прем'єр-міністр ледве втримався на посаді, але що було цікавіше, ніж самі зміни, це те, що цього разу була майже відсутня масована критика як з боку опонентів, так і з боку прихильників України. Зміна міністрів в уряді Д. Шмигала – це перший випадок, коли кадрові зміни на найвищих посадах країни не супроводжуються гучними

скандалами, і це новий крок для самого українського суспільства, констатує І. Лієпінш.

Роль і місце України у світовій політиці за структурою висвітлених у жовтні 2024 року питань виглядає так: реакція світових політиків, діячів та організацій – 25 %, вплив російського вторгнення в Україну на світову політику й економіку – 14 %, мирні пропозиції та переговорний процес – 10 %, підтримка росії – 8 %, фінансова та економічна допомога Україні; збройна допомога Україні – по 6 %, інтеграція України до НАТО – 5 % (див. діаграму 8).

Найчастіше роль і місце України у світовій політиці упродовж аналізованого періоду висвітлювали: угорська газета «Nepszava» (6,25 %), британська «The Guardian» (5,59 %), американська «New York Post» та британська «The Independent» (по 4,93 %), французька «Le Monde» та естонська «Postimees» (по 4,61 %), угорська газета «Portfolio» та бельгійський журнал «POLITICO» (по 4,28 %), японська «Japan Today» (3,62 %) та німецька «Frankfurter Allgemeine» (3,29 %) (див. діаграму 9).

Реакція світових політиків, діячів та організацій на події в Україні та роль і місце нашої держави у світовій політиці продовжували залишатися провідною темою висвітлення у закордонних медіа.

Американське видання «The New York Times», статтю якого передруковує британська «The Independent», відзначає, що путін з 2017 року формував негативне ставлення Д. Трампа до України. Починаючи з перших контактів із тодішнім президентом США, путін працював над тим, щоб закріпити в нього думку, що Україна – це не стільки молода демократія, яка прагне глибших зв'язків із Заходом, скільки непокірний російськомовний сусід, керований олігархами й корумпованими чиновниками. Тож коли Д. Трамп зустрівся в Нью-Йорку із В. Зеленським у вересні 2024 року, він скористався можливістю, щоб заявити про свою підтримку України та путіна, оскільки він вкотре наголосив, що покладе край війні. К. Галмай на сторінках угорської «Nepszava» описує зміну керівництва в НАТО, де М. Рютте, колишній прем'єр-міністр Нідерландів, змінив Є. Столтенберга на посаді Генерального секретаря. М. Рютте заявив, що його пріоритетом буде підтримка України та збереження єдності союзників, попри ризики конфронтації з росією. Генерального секретаря НАТО М. Рютте також цитує словацьке видання «Denník N». Підкреслено слова очільника НАТО про те, що підтримка України має тривати, це також важливо для безпеки всієї Європи. За словами М. Рютте, його мета й надалі наближувати Україну на шляху до НАТО. Щодо продовження допомоги Україні в найближчі місяці Генеральний секретар НАТО налаштований «абсолютно оптимістично». За його словами, офіційним особам США також зрозуміло, що якщо росія переможе і путін отримає те, чого хоче, це матиме «прямий вплив на нашу безпеку». Своєю чергою чеське видання «Reflex» акцентує увагу на тому, що під час вступної промови новий Генеральний секретар НАТО наголосив на своїх пріоритетах – допомога Україні, зміцнення трансатлантичних відносин, а також збільшення витрат на оборону. М. Рютте переконаний, що НАТО також має виконати обіцянки, які він дав Україні, і допомогти їй у війні з росією. Водночас оглядач японської «Japan Today» підсумовує, що Генеральному секретареві НАТО М. Рютте знадобляться

всі навички створення коаліції, які він відточив, будучи прем'єр-міністром Нідерландів, щоб утримати Альянс разом посеред війни в Україні, побоювань щодо наступного кроку Москви та політичної невизначеності у Вашингтоні. Як пише кореспондентка британської «The Independent» В. Гера, прем'єр-міністр Косово А. Курті стверджує, що перемога Росії в Україні може розпалити сербські експансіоністські амбіції та загрожувати стабільності на Балканах, підриваючи мир, демократію та свободу, які регіон здобув за останні 25 років. А. Курті наголосив на важливості єдності Заходу у підтримці України, яка захищається від російської агресії. Натомість інше британське видання «The Guardian» надає слово старшому науковому співробітнику й директору програми американського державотворення Фонду Карнегі К. С. Чіввісу, який вважає, що США повинні підштовхувати Україну до переговорів. На думку американського експерта, Вашингтон може запропонувати Україні «підсолоджувачі» – реалістичний план забезпечення її післявоєнних потреб у сфері безпеки. Але, як резюмує автор статті, якщо Україна не буде готова прийняти стратегію завершення війни в реалістичні терміни без небезпечної ескалації, скорочення підтримки може стати єдиною можливістю уникнути ще однієї нескінченної війни. Словацьке видання «Nový čas» переконує своїх читачів, що якщо війна в Україні закінчиться під час повноважень цього уряду, то прем'єр-міністр Р. Фіцо зробить усе, щоб відновити економічні та стандартні відносини з РФ. Про це він сказав у зв'язку з майбутніми переговорами між урядами Словаччини та України. Він додав, що уряд Словаччини також буде дуже зацікавлений у дружніх відносинах з Україною. Литовська «Verslo žinios» публікує заяву голови Комітету Сейму Литви у закордонних справах Е. Зінгера, який заявив, що після ухвалення резолюції Сеймом Литва стала першою країною в ЄС, яка визнала Корпус вартівих ісламської революції терористичною організацією. У резолюції Сейм закликає ЄС спільно з державами-партнерами прийняти нові пакети санкцій проти Ірану та засуджує посилення військової підтримки Іраном Росії у її війні проти України, включаючи постачання безпілотників, боєприпасів і балістичних ракет, які використовуються для нападу на українську інфраструктуру та цивільне населення.

Вплив російського вторгнення в Україну на світову політику й економіку також активно висвітлюється у закордонних інтернет-виданнях.

Експерти німецького журналу «Focus» впевнені, що результат виборів у США стане переломним моментом для Німеччини та Європи. Зокрема, колишній посол США в Німеччині Д. Бінденагель і політолог К. Юнг критикують той факт, що Німеччина та Європа не готові до нової безпекової ситуації. Вони закликають Берлін діяти – і роблять 5 конкретних пропозицій: 1) підтримка України не підлягає обговоренню; 2) трансатлантичний Альянс залишатиметься незамінною основою нашої спільної безпеки в осяжному майбутньому; 3) Німеччина та Європа повинні взяти на себе більше відповідальності; 4) перед нами всіма виклик, і ми повинні змиритися з думкою, що безпека не може бути безкоштовною; 5) Німеччина повинна стати здатною до вироблення й реалізації стратегії. Японське видання «The Asahi Shimbun» розмірковує про політику вже колишнього прем'єр-міністра Японії К. Фуміо, який пішов у відставку,

передавши керівництво своєму наступнику С. Ісіба. Зазначається, що рейтинги популярності К. Фуміо в Японії були нестабільними протягом більшої частини його трирічного терміну через руйнівні корупційні скандали, які зрештою змусили його піти, однак він завоював повагу за межами Японії, особливо в США, тим, що просував сміливі зміни в японській політиці оборони та безпеки, а також більш жорсткою позицією проти росії та Китаю. Окремо відзначено, що К. Фуміо швидко приєднався до інших країн G7 у санкціях проти росії та підтримці України. Він неодноразово казав, що «сьогоднішня Україна завтра може стати Східною Азією», порівнюючи російське вторгнення в Україну зі зростаючою самовпевненістю Китаю в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Як пише журналістка канадської «National Post» Л. Д. Кейн, Канада співпрацює з країнами Північної Європи з метою створення нової коаліції з безпеки в Арктиці, яка виключить росію та стане майданчиком для координації дій у сфері оборони, розвідки й кіберзагроз. Міністерка закордонних справ Канади М. Жолі заявила, що переговори з безпеки між північними союзниками необхідні, оскільки вони більше не зустрічаються приватно на політичному рівні, частково через присутність росії в Арктичній раді. Видання нагадує, що Канада пообіцяла посилити свою військову присутність в Арктиці після того, як війна росії з Україною і зростаючий інтерес Китаю до Крайньої Півночі зруйнували почуття безпеки. Оглядач угорської «Nepszava» І. Марніц наводить думку експерта з енергетики Л. Міклоша, який вважає, що постачання російського газу через Україну не припиниться з січня, навіть якщо росія та Україна не укладуть нову угоду. Він підкреслює, що Україна, як член Європейської енергетичної спільноти, зобов'язана дотримуватися правил ЄС щодо транспортування газу, тому не має права блокувати транзит російського газу, якщо європейські компанії замовляють його. Автор також згадує про випадок з українським трубопроводом «Дружба», коли після рішення Президента України В. Зеленського про заборону транзиту російської нафти постачання все ж було відновлено завдяки швидким домовленостям між російськими продавцями й угорськими та словацькими покупцями.

Упродовж жовтня 2024 року більшість повідомлень у закордонних медіа щодо української проблематики мала нейтральну тональність. Частка нейтральних повідомлень становила 73,44 %. Водночас частка позитивних повідомлень склала 17,09 %, а негативних – 9,47 % (див. *діаграму 10*).

Найчастіше закордонні інтернет-медіа у нейтральному контексті висвітлювали мирний план Президента України В. Зеленського та діяльність української влади в цілому, реакцію іноземних політиків і громадських діячів та організацій на події в Україні, надання військової, економічної та гуманітарної допомоги нашій державі. Упродовж аналізованого періоду в нейтральному тоні місце і роль України у світовій політиці представлені в 255 статтях та повідомленнях. 33 статті та повідомлення вирізнялися позитивною тональністю, а 16 – негативною. Що стосується ситуації в Україні безпосередньо під час російського вторгнення, то нейтральна інформація представлена в 63 статтях і повідомленнях. 41 стаття та повідомлення мали позитивну тональність, а 25 – негативну (див. *діаграму 11*).

Упродовж жовтня 2024 року лише нейтральна тональність статей прослідковується в матеріалах інтернет-видань Канади («National Post», «Toronto Sun»). Переважна більшість нейтральних статей і повідомлень також була опублікована у виданнях Нідерландів («Algemeen Dagblad», «De Telegraaf»), Японії («Japan Today», «The Asahi Shimbun»), США («New York Post», «Time») та Великої Британії («The Guardian», «The Independent»).

Американський журнал «Time» повідомляє, що в останні дні ядерні загрози з боку росії стали жорсткішими й дедалі частішими. Таким чином росія намагалася зупинити західні країни від підтримки України, особливо тоді, коли справа стосувалася ударів по російських цілях. Однак, наголошує журналіст, європейські лідери не здригнулися та не бояться погроз путіна. Нідерландське видання «De Telegraaf» висвітлює візит в Україну нового Генерального секретаря НАТО М. Рютте. Підкреслено той факт, що М. Рютте прибув до України вже у свій третій робочий день, щоб обговорити воєнну ситуацію з Президентом України В. Зеленським. Після цього на спільній прес-конференції М. Рютте сказав, що «дуже чекає того дня», коли Україна стане членом НАТО. Він також підкреслив, що росія не має права голосу щодо цього вступу. Швидкий візит, підкреслюється у виданні, свідчить, що «Україна може розраховувати на подальше особисте лідерство М. Рютте». Японська газета «The Asahi Shimbun» повертається до питання участі військових Північної Кореї у війні проти України. Видання звертає увагу на вимогу Південної Кореї негайно вивести північнокорейські війська, які дислокуються в росії. Зазначається, що Південна Корея викликала російського посла, щоб протестувати проти поглиблення військової співпраці між Пхеньяном і москвою. Під час зустрічі з послом росії віцеміністр закордонних справ Південної Кореї «найрішучішим чином засудив» відправку військ Північної Кореї, яка, за його словами, становить «серйозну загрозу безпеці» для Південної Кореї та міжнародної спільноти. Джерела видання припускають, що Південна Корея, ймовірно, розгляне можливість постачати зброю в Україну, якщо буде підтверджено, що росія передає Північній Кореї ядерні та ракетні технології. Інше японське видання «Japan Today» стверджує, що Південна Корея вже попередила про можливість розгляду питання про постачання зброї Україні у відповідь на відправку Північною Кореєю військ до росії. Згідно із заявою офіційні особи Південної Кореї погодилися вживати поетапних контрзаходів, пов'язуючи рівень відповіді з прогресом російсько-північнокорейського військового співробітництва. Можливі кроки включають дипломатичні, економічні та військові варіанти, і Південна Корея може розглянути питання про відправку Україні як оборонної, так і наступальної зброї, сказав журналістам високопоставлений чиновник Південної Кореї. Старша наукова співробітниця Євразійського центру Атлантичної ради, експертка з енергетичної політики С. Джаянті на сторінках журналу «Time» висловлює переконання, що нездатність зупинити росію від продовження її руйнівної війни в Україні має реальні та трагічні наслідки. Ще не пізно стримати росію, повністю ізолювати її від світових ринків, але мало свідчень політичної волі. С. Джаянті констатує, що через два з половиною роки після початку війни росії в Україні західні зусилля відучити Європу від російської нафти та газу й ізолювати кремль

зайшли в глухий кут. Нідерландська газета «Algemeen Dagblad» повідомляє про те, що посольство України в Гаазі отримало анонімного листа з погрозами вибуху бомби. За інформацією видання, схожі листи отримали ще десятки українських посольств у світі. Автор статті наводить заяву посольства, яке вважає погрози «черговим актом російської агресії». Також у статті інформується, що посольство України вживає додаткових заходів безпеки та підтримує зв'язок із голландською поліцією щодо ситуації з безпекою. Оглядач канадської «National Post» А. Зіво пише про те, що російські окупанти перетворили прифронтове українське місто Херсон на зону «сафарі», де вони дронами полюють на цивільних українців. Зазначається, що в Херсоні безпілотники літають на висоті близько 120 метрів над землею, а потім, спустившись до мети, або скидають вибухівку, включаючи гранати, міни і нападм, або здійснюють удар камікадзе. Видання також наводить свідчення З. Забріскі, незалежної американської журналістки, яка мешкає в місті вже кілька місяців, згідно з даними якої у вересні 2024 року в Херсоні постраждало близько 140 осіб, зокрема 10 загинуло.

Позитивні повідомлення щодо українського питання упродовж жовтня 2024 року з'являлися переважно в інтернет-виданнях Бельгії («The Brussels Times», «POLITICO»), Латвії («Neatkarīgā Rīta Avīze», «Diena»), Іспанії («ABC», «El Mundo») та Словаччини («Denník N», «Nový čas»).

Іспанська «El Mundo» аналізує рівень довіри до Президента України В. Зеленського згідно з опублікованим опитуванням Київського міжнародного інституту соціології (КМІС). Констатовано, що довіра українців до Президента стабілізувалася на відносно високому рівні після падіння на початку року – 59 % опитаних висловлюють йому свою підтримку. Довіра до В. Зеленського в цілому збігається з підтримкою його бачення припинення війни, згідно з даними КМІС, і є найвищою серед тих, хто виступає проти будь-яких поступок росії, стверджує журналіст «El Mundo». За інформацією латвійської «Neatkarīgā Rīta Avīze», президент Латвії Е. Рінкевичс, який брав участь у зустрічі глав держав групи «Аррайолос» у Польщі, наголосив, що незалежно від результату агресії росії проти України вона й надалі залишатиметься найбільш прямою та серйозною загрозою євроатлантичній безпеці. Президент Латвії підкреслив важливість підтримки України в боротьбі з російською агресією і висловив переконання, що військова підтримка України має бути продовжена, а обмеження на використання зброї – зняті. Канадська «Toronto Sun» оприлюднила заяву міністра оборони Б. Блера про те, що Канада планує надати Україні пакет військової допомоги на суму 64,8 млн канадських доларів (47 млн доларів США), який включатиме стрілецьку зброю, боєприпаси та захисне спорядження. Видання нагадує, що пакет допомоги, який також передбачає виділення грошей на навчання українських військ, є частиною військового фінансування у розмірі 500 мільйонів канадських доларів, яке прем'єр-міністр Д. Трюдо зобов'язався виділити в липні 2024 року. У редакторській статті бельгійського видання «The Brussels Times» зазначено, що Раді міністрів Бельгії найближчим часом буде представлено пропозицію придбати та подарувати Україні три гаубиці «Цезар» вартістю 12 мільйонів євро. Видання нагадує, що 18 січня Франція разом із США сформували «артилерійську коаліцію» для підтримки української армії.

Двадцять п'ять країн, у тому числі Бельгія, приєдналися з метою надати Україні додаткові 72 гаубиці «Цезар» у 2024 році на додаток до шести, які вже заплановані до поставки Францією. На шпальтах латвійської «Diena» вміщено репортаж про благодійну організацію «Ziedot.lv», яка відправляє в Україну велику кількість допомоги для 12-ої бригади спеціального призначення «Азов». Ця допомога була придбана за пожертви громадян і компаній Латвії та включає понад 100 безпілотників FPV, чотири дрони «Mavic 3T», приціли нічного бачення, два позашляховики та інші товари. У статті вказується, що така допомога має системний характер. В. Мелкозерова, кореспондентка бельгійського «POLITICO Europe», відзначає роль українських жінок у війні з росією. Авторка зауважує, що багато жінок, які на відміну від чоловіків можуть виїхати з охопленої війною країни, вирішили залишитися: деякі пішли добровольцями в армію, а інші замінили чоловіків в економіці – на роботах від будівництва до водіння вантажівок. Особливо авторка відзначає присутність українських жінок на оборонних підприємствах, де вони складають 38 % робочої сили державного оборонного концерну «Укроборонпром». Ще більше жінок працює в приватному оборонному секторі, пише журналістка, наводячи конкретні приклади. У статті іспанської «ABC» йдеться про те, як кілька великих театральних, скульптурних та літературних фестивалів у місті Львові допомагають українцям змінити свій досвід війни через мистецтво та висловити протест проти нападів росії. Кореспондентка британської «The Guardian» з питань культури Ш. Хіггінс присвятила свою статтю українській кінорежисерці та письменниці І. Цілик. Дебютний фільм І. Цілик «Земля блакитна, ніби апельсин» став документальним хітом 2020 року в Україні та за її межами, виборовши нагороду за найкращу режисуру у категорії документального кіно престижного американського кінофестивалю «Санденс» 2020. Крім того, зауважує Ш. Хіггінс, І. Цілик відома за ігровим повнометражним фільмом «Я і Фелікс», прем'єра якого відбулася на Варшавському МКФ у 2022 році.

Негативна тональність інформаційних повідомлень про Україну прослідковувалася передусім в інтернет-виданнях Польщі («Rzeczpospolita», «Do Rzeczy») та Бельгії («The Brussels Times», «POLITICO»).

Німецький журнал «Focus» пише про проблеми України на фронтах. Видання цитує фінського експерта з війни в Україні Е. Кастехельмі, який стверджує, що українська армія має мало підготовлених оборонних позицій на сході країни, що ще більше ускладнює ситуацію. Але Е. Кастехельмі не хоче малювати речі в негативному світлі і каже, що хоча українці втрачають багато території, оборона не впала в хаос і нічого принципового не втрачено. Однак загальна ситуація, пише він, дуже тривожна. Польський історик, публіцист і редактор видання «Do Rzeczy» П. Семка аналізує війну в Україні та ставлення до неї поляків. На думку автора, Президент України В. Зеленський під час візиту до США «не здобув нічого і його найбільшим досягненням стала зустріч із Д. Трампом». В. Зеленський, пише П. Семка, просуває свій мирний план, але немає жодних ознак того, що найближчим часом буде можлива будь-яка форма початку мирних переговорів з росією. Також польський оглядач вважає, що в цій дуже складній ситуації в Україні польська громадська думка явно «втратила

інтерес до конфлікту». Причинами цього автор називає зерновий конфлікт між Варшавою та Києвом й історичні непорозуміння. За його словами, «українці не зрозуміли вчасно, наскільки важливим для Польщі є початок ексгумації на Волині. А заява глави дипломатії Д. Кулеби на Campus Polska, який прирівняв Волинську трагедію до операції «Вісла», була невдалою і стала останньою краплею в розчаруванні поляків, пише польський історик. У статті іншого польського видання «Rzeczpospolita» політолог Р. Шошин аналізує конфлікт редакції порталу «Українська правда» з Офісом Президента України. Автор зазначає, що редакція порталу «Українська правда» скаржиться про «систематичний тиск» з боку Офісу Президента України. Після публікації заяви «Української правди» інший популярний портал «Дзеркало тижня» також поскаржився на тиск з боку влади. Р. Шошин пише, що з огляду на зазначені заяви «Медіарух», який об'єднує українських журналістів та громадські організації, звернувся до Президента України В. Зеленського з листом на захист незалежних медіа. Т. д'Істріа на шпальтах французької «Le Monde» описує ситуацію українського солдата С. Гнізділова, який добровільно вступив до лав Збройних Сил України у 2019 році, а нещодавно публічно оголосив про своє рішення дезертирувати через відсутність перспектив демобілізації та соціальну нерівність, яка, за його словами, дозволяє іншим уникати служби. С. Гнізділов заявляє, що його вчинок спрямований на привернення уваги до цієї проблеми. Водночас Т. д'Істріа зауважує, що повідомлення С. Гнізділова у Facebook викликало суперечливі реакції: деякі підтримують його, тоді як інші засуджують такий крок як безвідповідальний, особливо в умовах активних бойових дій на Донбасі.

Отже, закордонні інтернет-медіа відзначають активізацію зусиль української влади щодо інформування світової спільноти про План перемоги України, зокрема відповідне турне іноземними державами та виступи Президента України В. Зеленського. Низка видань вказує на загалом позитивне або нейтральне сприйняття західними політиками українських мирних ініціатив. Серед позитивних здобутків України оглядачі та експерти називають ефективне протистояння російській агресії й надання асиметричної відповіді, передусім враження військових об'єктів на російській території. Водночас закордонні медіа висловлюють занепокоєння критичним станом української енергетичної сфери, зменшенням спроможностей протиповітряної оборони через відсутність необхідних оборонних систем та боєприпасів до них, виснаженням українських армійських підрозділів у цілому, що призводить до певних тактичних успіхів росіян на фронті. Критичні зауваження на адресу України як і раніше пов'язані з дипломатичними непорозуміннями з окремими сусідніми державами (Угорщиною, Польщею), складнощами проведення мобілізації в нашій державі, перестановками в уряді й відсутністю належної комунікації влади з медіа, зокрема опозиційними виданнями.